

Sygn. akt VIII Pz 31/17

POSTANOWIENIE

Dnia 16 listopada 2017 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Patrycja Bogacińska – Piątek (ref.)

Sędziowie: SSO Teresa Kalinka

SSR (del.) Magdalena Kimel

po rozpoznaniu sprawy 16 listopada 2017 w Gliwicach

na posiedzeniu niejawnym

w sprawie P. P.

przeciwko Skarb Państwa – Komendantowi Głównemu Żandarmerii Wojskowej

o rentę wyrównawczą

na skutek apelacji/zażalenia pozwanego Skarbu Państwa - Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej

na postanowienie Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 18 maja 2017r. *sygn. akt* VI P 1012/16

p o s t a n o w i a:

oddalić zażalenie.

(-) SSO Teresa Kalinka (-) SSO Patrycja Bogacińska – Piątek (-) SSR (del.) Magdalena Kimel

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn akt VIII Pz 31/17

UZASADNIENIE

Powód P. P. wystąpił z pozwem przeciwko Skarbowi Państwa - Komendantowi Głównemu Żandarmerii Wojskowej w W. domagając się zasądzenia kwoty 36.000 zł tytułem skapitalizowanej renty wyrównawczej za okres od 1 grudnia 2013 roku do 30 listopada 2016 roku wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie oraz renty wyrównawczej na przyszłość płatnej od 1 grudnia 2016 roku do dnia 15 każdego miesiąca w kwocie po 1.000 zł miesięcznie z odsetkami w razie zwłoki w płatności którejkolwiek z rat. Nadto wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu wskazał, że w dniu 21 września 2010 roku w trakcie ćwiczeń wojskowych uległ wypadkowi – podczas biegu, w celu ukrycia się w zaroślach, znalazł się na skraju stromej skarpy, z której ześlizgnął się. W wyniku wypadku powód doznał poważnych obrażeń ciała. Wskazano, że powodowi przyznano rentę inwalidzką, jednak z uwagi na doznane obrażenia zaprzestał on edukacji, co ma wpływ na osiągnięte przez niego dochody.

Pozwany Skarb Państwa - Komendant Główny Żandarmerii Wojskowej w W. w odpowiedzi na pozew wniósł o odrzucenie pozwu ewentualnie o oddalenie powództwa. Wskazał, że droga sądowa jest niedopuszczalna, ponieważ dochodzone pozwem roszczenie nie jest sprawą cywilną. Podniósł, że ustalenie prawa do zaopatrzenia emerytalnego (w tym renty inwalidzkiej) i jego wysokości należy do właściwości wojskowych organów emerytalnych w trybie i na zasadach określonych w ustawie z dnia 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin.

Sąd Rejonowy w Gliwicach postanowieniem z dnia 18 maja 2017 roku odmówił odrzucenia pozwu.

Sąd I instancji podał, że nie dopatrywał się przesłanek określonych w art. 199 k.p.c., w szczególności uznał sprawę za sprawę cywilną wynikającą ze stosunku z zakresu prawa pracy.

Sąd Rejonowy zauważył, że kwestię świadczeń odszkodowawczych przysługujących żołnierzowi zawodowemu z tytułu wypadku w związku ze służbą wojskową reguluje ustawa z dnia 11 kwietnia 2003 roku o świadczeniach odszkodowawczych przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą wojskową (Dz.U. z 2014 r., poz. 213 ze zm.). Zgodnie z tą regulacją żołnierzowi, który wskutek wypadku doznał stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu, przysługuje jednorazowe odszkodowanie. Postępowanie w sprawie świadczeń odszkodowawczych prowadzone jest przed szefem właściwego wojewódzkiego sztabu wojskowego, w ramach którego o uszczerbku na zdrowiu żołnierza wskutek wypadku orzekają wojskowe komisje lekarskie. Od decyzji i postanowień w sprawach odszkodowań przysługuje osobie zainteresowanej odwołanie do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych, na zasadach i w terminach określonych w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego.

W ocenie Sądu Rejonowego kwestią sporną pozostawało, czy żołnierzowi zawodowemu przysługuje możliwość dochodzenia w procesie cywilnym uzupełniających roszczeń odszkodowawczych. Analizując tę kwestię sięgnął do dorobku orzeczniczego ukształtowanego na gruncie poprzednio obowiązującej ustawy z dnia 16 grudnia 1972 roku o świadczeniach odszkodowawczych przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą wojskową (Dz.U. z 1972 r., Nr 53, poz. 342 ze zm.). Przepis art. 20 tej ustawy przewidywał, że świadczenia przyznane na podstawie ustawy stanowią między innymi w stosunku do żołnierzy wynagrodzenie wszelkich szkód wynikłych dla żołnierza lub jego rodziny, spowodowanych uszczerbkiem na zdrowiu lub śmiercią żołnierza wskutek wypadku. Występująca na tle przytoczonego przepisu wątpliwość dotycząca zakresu wyłączenia odpowiedzialności cywilnoprawnej jednostek wojskowych doprowadziła do rozbieżności w judykaturze, którą rozwiła uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 1990 roku (w sprawie III CZP 19/90). Przyjęto wówczas, że przyznanie poszkodowanemu żołnierzowi świadczeń na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 grudnia 1972 roku o świadczeniach odszkodowawczych przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą wojskową wyłącza możliwość dochodzenia dalszego odszkodowania na podstawie przepisów prawa cywilnego od jednostki wojskowej tylko wówczas, gdy wyrządzenie szkody przez żołnierza lub pracownika zatrudnionego w siłach zbrojnych nastąpiło przy wykonywaniu powierzonych im obowiązków służbowych z winy nieumyślnej. Wskazano także, że możliwość dochodzenia od jednostki wojskowej dalszego odszkodowania sprowadza sprawę na grunt przepisów art. 417-419 k.c. z całą konsekwencją tego reżimu. Następnie w wyroku z dnia 7 października 2003 roku (sygn. akt K 4/02) Trybunał Konstytucyjny uznał art. 20 ustawy z dnia 16 grudnia 1972 roku o świadczeniach przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą wojskową za niezgodny z art. 77 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Trybunał wskazał, że ustawodawca zwykły nie może ograniczać materialnoprawnego zakresu konstytucyjnego prawa do odszkodowania z art. 77 ust. 1 Konstytucji. Prawo do odszkodowania nie może być rozważane wyłącznie w jego formalnoprawnym wymiarze, ale musi zawierać stosowne materialnoprawne gwarancje jego realizacji. W ocenie Trybunału oznacza to, że ustawodawca winien nie tylko zapewnić poszkodowanemu odpowiednie procedury umożliwiające dochodzenie przed niezależnym, bezstronnym i niezawisłym sądem praw i wolności oraz zgodnego z wymogami sprawiedliwości i jawności ukształtowania tych procedur, ale nadto musi zagwarantować prawo do wyroku sądowego, a więc prawo do uzyskania wiążącego rozstrzygnięcia jego sprawy przez sąd. Dalej Sąd I instancji stwierdził, że przepisy aktualnie obowiązującej ustawy z dnia 11 kwietnia 2003 roku o świadczeniach odszkodowawczych przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą

wojskową nie wyłączają odpowiedzialności cywilnoprawnej jednostek wojskowych z tytułu uszczerbku na zdrowiu powstałego u żołnierzy zawodowych w związku z wypadkiem podczas służby wojskowej.

W konsekwencji Sąd Rejonowy uznał, że powodowi przysługuje możliwość dochodzenia w procesie cywilnym przed sądem pracy uzupełniających roszczeń odszkodowawczych wobec Skarbu Państwa. Roszczenia powoda mają bowiem cywilnoprawny charakter, a żaden przepis rangi ustawowej nie przekazuje spraw będących przedmiotem niniejszego postępowania do rozpoznania innym sądom lub organom.

Powyższe postanowienie zostało zaskarżone przez pozwanego zażaleniem. Pozwany orzeczeniu zarzucił obrazę przepisów prawa procesowego, polegającą na niezastosowaniu art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 476 § 1 k.p.c. w sytuacji gdy roszczenie zawarte w powództwie nie mieści się w zakresie art. 476 § 1 k.p.c. co uzasadniało odrzucenie pozwu ze względu na niedopuszczalność drogi sądowej.

Wskazując na powyższe pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i o odrzucenie pozwu.

W uzasadnieniu pozwany podał, że niniejsza sprawa nie należy do żadnej z kategorii spraw wymienionych w przepisie art. 476 § 1 k.p.c. Okolicznością niesporną jest, że powód pobiera rentę inwalidzką, która została mu przyznana w związku z orzeczeniem niezdolności do zawodowej służby wojskowej po wypadku, z którego powód wywodzi niniejsze roszczenie. Według pozwanego istota żądania sprowadza się do uzyskania miesięcznego świadczenia wyrównawczego w związku z pogorszeniem stanu zdrowia, skutkującym częściową utratą możliwości zarobkowych, a rozstrzygnięcie w przedmiocie uszczerbku na zdrowiu i związanej z tym wysokości renty inwalidzkiej jest domeną wojskowych organów emerytalnych – w trybie i na zasadach określonych w ustawie z dnia 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin. Z przepisów tej ustawy wynika konieczność wyboru drogi administracyjnej dla dochodzenia roszczeń pozostających w związku z zawodową służbą wojskową. Decyzja ostateczna w sprawie renty inwalidzkiej jest poddana kognicji sądu pracy.

W odpowiedzi na zażalenie powód wniósł o oddalenie zażalenia i zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania odwoławczego według właściwych norm.

W uzasadnieniu powód podzielił stanowisko Sądu I instancji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

zażalenie nie jest zasadne.

Zgodnie z treścią art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c., sąd odrzuci pozew jeżeli droga sądowa jest niedopuszczalna. Odrzucenie pozwu oznacza odmowę udzielenia sądowej ochrony prawnej zawartemu w pozwie roszczeniu powoda bez zajęcia merytorycznego stanowiska co do zasadności (bezzasadności) tego roszczenia w świetle norm prawa materialnego. Sąd odrzucając pozew stwierdza, że merytoryczne rozpoznawanie sprawy jest niedopuszczalne wyłącznie z przyczyn formalnych, tj. braku określonych w normach procesowych przesłanek. Niedopuszczalność drogi sądowej zachodzi wówczas, gdy sprawa nie ma charakteru sprawy cywilnej lub gdy sprawa ze swej istoty ma wprawdzie charakter sprawy cywilnej, jednakże z mocy wyraźnego przepisu została przekazana do właściwości innego organu niż sąd powszechny.

Przede wszystkim w przedmiotowej sprawie powód dochodzi, jak ujął to pozwany w uzasadnieniu zażalenia, miesięcznego świadczenia wyrównawczego w związku z pogorszeniem stanu zdrowia, skutkującym częściową utratą możliwości zarobkowych. Powód twierdzi, że gdyby nie uległ wypadkowi w trakcie ćwiczeń wojskowych nadal pełniłby służbę wojskową i otrzymywałby uposażenie. Uposażenie to byłoby wyższe niż obecnie pobierana przez niego wojskowa renta inwalidzka. Miesięczna renta wyrównawcza żądana przez powoda to różnica pomiędzy jego hipotetycznym uposażeniem, a świadczeniem przyznanym przez wojskowy organ emerytalny. Wbrew twierdzeniu pozwanego rozstrzygnięcie w takich sprawach nie zostało przekazane wojskowym organom emerytalnym. Z mocy przepisu art. 2 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin (Dz.U. z 2017r., poz. 715) w ramach zaopatrzenia emerytalnego przysługują na zasadach określonych w ustawie:

1) świadczenia pieniężne:

- a) emerytura wojskowa,
- b) wojskowa renta inwalidzka,
- c) wojskowa renta rodzinna,
- d) dodatki do emerytury lub renty,
- e) zasiłek pogrzebowy;

2) inne świadczenia i uprawnienia:

- a) świadczenia lecznicze,
- b) świadczenia socjalne,
- c) prawo do umieszczenia w domu emeryta wojskowego.

Roszczenie będące przedmiotem postępowania w niniejszej sprawie nie jest żadnym z wyżej wymienionych roszczeń. W szczególności wskazać należy, że powód nie kwestionuje w postępowaniu wysokości wojskowej renty inwalidzkiej – co rzeczywiście musiałby czynić w trybie ustawy z dnia 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin.

Wskazać należy także na przepisy ustawy z dnia 11 września 2003 roku o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz.U. z 2017r., poz. 60). Zgodnie z przepisem art. 1 ustawa określa:

- 1) zasady powoływania do zawodowej służby wojskowej;
- 2) przebieg służby wojskowej żołnierzy zawodowych;
- 3) podstawowe uprawnienia i obowiązki służbowe żołnierzy zawodowych, w tym uprawnienia w zakresie działalności publicznej;
- 4) zasady otrzymywania uposażenia i innych należności pieniężnych przez żołnierzy zawodowych;
- 5) zasady zwalniania żołnierzy zawodowych z zawodowej służby wojskowej;
- 6) przebieg służby wojskowej kandydatów na żołnierzy zawodowych;
- 7) przebieg służby wojskowej żołnierzy zawodowych i kandydatów na żołnierzy zawodowych w razie ogłoszenia mobilizacji, stanu wojennego i w czasie wojny.

Z kolei po myśli art. 8 ust. 1 wyżej wymienionej ustawy od decyzji wydanych przez właściwe organy w sprawach określonych w ustawie żołnierz zawodowy może wnieść odwołanie do organu wyższego stopnia, na zasadach określonych w ustawie z dnia 14 czerwca 1960 roku - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 23, 868 i 996), i, z zastrzeżeniem ust. 2, skargę do właściwego sądu administracyjnego, na zasadach określonych w ustawie z dnia 30 sierpnia 2002 roku - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2016 r. poz. 718, 846 i 996). Roszczenie będące przedmiotem pozwu nie należy do spraw określonych w art. 1 omawianej ustawy. Zatem brak podstaw do uznania, że zastosowanie ma do niego tryb określony w przepisie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2003 roku o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych.

Sąd Rejonowy trafnie wskazał na przepisy ustawy z dnia 11 kwietnia 2003 roku o świadczeniach odszkodowanych przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą wojskową (Dz.U. z 2014 r., poz.

213 ze zm.) i słusznie uznał, że nie wyłącza ją one dochodzenia uzupełniających roszczeń odszkodowawczych na podstawie przepisów Kodeksu cywilnego przed sądem powszechnym. Pogląd wyrażony przez Sąd I instancji - Sąd odwoławczy podziela. Powód wytaczając powództwo domaga się roszczeń opartych na przepisie art. 444 § 2 k.c. i sprawa ta ma charakter sprawy cywilnej w rozumieniu art. 1 k.c. Sprawy o naprawienie szkód spowodowanych czynem niedozwolonym należą – jako sprawy cywilne – bez względu na łączące strony stosunki, do drogi sądowej, chyba że szczególnie przepis drogę tę wyłącza (por. orz. Sądu Najwyższego z 29 września 1959 roku, II CR 742/58, OSPiKA 1961, Nr 10, poz. 273, z glosą S. Garlickiego). Z kolei sprawy cywilne z mocy art. 2 k.p.c. należą do kompetencji sądów powszechnych, wyłączenie zatem drogi sądowej w takich sprawach wymagałoby specjalnego przepisu (wyrok Sądu Najwyższego z 22 września 1961 roku, IV CR 255/61, OSPiKA 1963, Nr 10, poz. 246, z glosą A. Stelmachowskiego). Skoro nie ma przepisu wyłączającego drogę sądową nie zachodzą podstawy do odrzucenia pozwu. W konsekwencji Sąd I instancji prawidłowo nie zastosował przepisu art. 199 § 1 k.p.c.

Przedmiotowa sprawa nie jest sprawą, o której mowa w art. 476 § 1 k.p.c.

Sprawy z zakresu prawa pracy obejmują sprawy: o roszczenia ze stosunku pracy lub z nim związane; o ustalenie istnienia stosunku pracy, jeżeli łączący strony stosunek prawny, wbrew zawartej między nimi umowie, ma cechy stosunku pracy; o roszczenia z innych stosunków prawnych, do których z mocy odrębnych przepisów stosuje się przepisy prawa pracy; o odszkodowania dochodzone od zakładu pracy na podstawie przepisów o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

Sprawami ze stosunku pracy są te, w których źródłem dochodzonego roszczenia jest stosunek pracy, niezależnie od tego, na jakiej podstawie powstał (umowa o pracę, powołanie, wybór, mianowanie lub spółdzielcza umowa o pracę – art. 2 k.p.). W przedmiotowej sprawie występował zaś stosunek służbowy. Związane ze stosunkiem pracy są natomiast sprawy, w których źródło roszczeń nie tkwi bezpośrednio w realizacji praw i obowiązków definiujących stosunek pracy, lecz wynika z innych powiązań prawnych między pracownikiem a pracodawcą, które nie mogłyby jednak powstać bez istnienia stosunku pracy. Sprawami należącymi do grupy spraw z zakresu prawa pracy z tej przyczyny, że do stosunków prawnych, z których się wywodzą, stosuje się z mocy przepisów odrębnych przepisy prawa pracy, są sprawy: o roszczenia wynikające z umowy o pracę nakładczą (art. 303 § 1 k.p. i art. 202 § 1 ustawy z 16 września 1982 roku – Prawo spółdzielcze, t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 21); o niektóre roszczenia członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i ich domowników pracujących w spółdzielni (np. art. 161 i 165 PrSpółdz); o roszczenia wynikające z umowy o pracę zawartej przez agencję pracy tymczasowej z pracownikiem tymczasowym (art. 5 i 24 ustawy z 9 lipca 2003 roku o zatrudnianiu pracowników tymczasowych, Dz.U. Nr 166, poz. 1608 ze zm.). Zakwalifikowanie sprawy o odszkodowanie lub ustalenie uprawnień do świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych jako sprawy z zakresu prawa pracy jest możliwe tylko wtedy, gdy odszkodowanie to jest dochodzone od pracodawcy albo przeciwko pracodawcy wytoczono powództwo o ustalenie.

Powyższe nie skutkuje jednak odrzuceniem pozwu albowiem nie zachodzi niedopuszczalność drogi sądowej.

Sąd nie orzekł o kosztach postępowania zażaleniowego ponieważ zgodnie z przepisem art. 108 § 1 k.p.c. o kosztach sąd orzeka w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.

(-) SSO Teresa Kalinka (-) SSO Patrycja Bogacińska – Piątek (-) SSR (del.) Magdalena Kimel

Sędzia Przewodniczący Sędzia